

Szakmai látogatás az Emaús provinciában (Spanyolország) – 2019 november

Az Erasmus plus KA1 projekt támogatásával valósult meg a program, iskolánkból hárman vettünk részt, emellett majdnem minden itthoni piarista iskola képviselte magát.

Vendéglátónk a provincia pedagógiai vezetője, Gloria Ruiz volt. A bázis Vitoria volt, az egykori tartományfőnökség, ahol a rend pedagógiai vezetése működik.

A látogatás célja a Suma y sigue pedagógiai innovációs projekt vagy keretrendszer személyes megismerése volt. Előkészítésként egyrészt a projekt honlapját tanulmányoztuk, majd ezt követően páran egy videokonferencián beszéltük meg a látogatás részleteit Gloria Ruizzal, amikor is a projekt rövid bemutatására is sor került. A többi résztvevőt ez alapján, ezt követően vontuk be, szintén egy videokonferencián. Emellett Kecskeméten a kibővített vezetői csapat számára is bemutattuk a projektet akkori tudásunk szerint és közösen gyűjtöttünk kérdéseket az utazáshoz.

Az első munkanapot Vitoriaiban töltöttük, és a Suma y sigue projektről és a tartományról kaptunk általános tájékoztatást.

A tartomány iskoláinak két vezetője van: tituláris és pedagógiai igazgató, megosztják köztük a felelősség, és mindkettőnek van saját csapata is. Általában jellemző, hogy minden feladatnak csapata van.

A rendtartományban nem elszigetelt intézményekben, hanem „jelenlétekben” gondolkodnak. Egy teleülés jelenlétehez tartozik minden piarista intézmény, közösség. Az Itaka Escolapios (Alapítványi keret szociális és nonformális projektekre). Ide tartozik a Kalazancius Mozgalom annak különböző életkori csoportjaival, a Piarista Testvériség, az iskola, szociális intézmények például a bevándorlók segítésére, integrálására, értelmi fogyatékosok támogatására. Emellett a mindezek támogatására működő vezetőképzők is. A jelenléteknek van egy „jelenléti csapat” nevű koordinációja is.

Suma y sigue

A Suma y sigue identitásközpontú innováció: abból indul ki, ami van (suma) és onnan lép tovább (sigue). A katalóniai SUMMEM projekthez képest komoly különbségek vannak, már csak a két tartomány eltérő helyzete miatt is. Míg Katalóniában a 20 piarista iskola azonos tanügyigazgatási rendszerhez tartozik és földrajzilag közel vannak egymáshoz, addig az Emaús provincia kiterjedése

nagy, és különböző tartományokhoz tartoznak az iskolák – így a tanügyigazgatási rendszer sem egységes. Így Katalóniában lehetséges egy közös innovációs modell, amit mindenhol bevezetnek, itt nem. Hat autonóm tartományban működik a 18 iskola. Így itt az egyes iskolák innovációs törekvéseinek támogatásáról van inkább szó, annak adnak egységes, támogató keretet.

A pedagógia alapja Kalazancius eredeti meglátásához hűségesnek lenni, valamint figyelni a jelen valóságára, az ebből fakadó kérdésekre kell választ adni.

A pedagógia átalakításának négy dimenziója: a tanterv átalakítása, a tanár és diákszerep alakulása, iskolaszervezési keretek és a tanulási környezet alakítása. Innovációra azért van szükség, mert piaristaként több lehetőséget akarunk adni a gyerekeknek. Akkor maradunk fent, ha az önazonosságra és az innovációra helyezzük a hangsúlyt. Az innováció akadályai, ha csak egy tanárra, osztályra irányul. Ha átmeneti, ha nem kapcsolódik a célkitűzéseinkhez, ha a külső tanulás nem válik belsővé, emellett az individualizmus, a csapatmunka hiánya.

Az innovációknál tehát tudnunk kell a „miértet”. Az egész nevelőtestületnek azonosulnia kell vele, alapja a pedagógiai reflexió kell legyen, tudományos alapjának is kell lennie. Tervezni kell és mérni a hatását diákjainkra. Valamint piaristának kell lennie.

A Suma y sigue keretében megvalósuló innováció tehát

- a gyerekekre, fiatalokra összpontosít
- a kompetencia profilra épül
- a lelkiség és kultúra innovációja valósul meg benne
- a társadalom átalakítását célozza
- elérhető és inkluzív
- fenntartható
- az egész rendszert érinti
- intézményesített
- közösségi, nem individuális.

A tartomány 18 iskolája nagyon különböző. Sok innovációnál nem volt világos, hogy tekinthetjük-e piaristának. Sok kicsi, múltó kezdeményezés volt, a fenntarthatóság is kérdéses volt. Az innovációs rendszer kiépítéséhez külső szakemberek segítségét is igénybe vették, akikkel alkalmanként most is konzultálnak. Vannak korábbi innovációk, amelyeket bevonnak a mostani rendszerbe.

Kompetencia profil Vitorian

A kialakítás lépései a következők voltak: először tartományi szinten készült egy kompetencia profil (milyenek legyenek a nálunk végző diákok). Ezt követően minden iskola ezt figyelembe véve alkotta meg a sajátját, ezt négy évente felülvizsgálják. Ezt nem a vezetői csapat, hanem a teljes nevelői közösség készítette. Ezt pedagógiai felmérés, öndiagnózis követte. 16 területből minden évben választanak négyet, amit felmérnek. A vezetői csapat dönti el, hogy ezekből melyikkel foglalkoznak egy évben. Megbíz egy csapatot, akik kidolgoznak egy innovációt (pauta). Ennek van keretrendszere:

- mi a célja
- mi a kapcsolata a kompetenciaprofillal
- pedagógiai alapvetések
- a pauta kifejtése
- a bevezetés folyamatának a leírása
- részletek kifejtése
- eszközök, amik segítik a munkát.

A munka a nevelőtestület bevonásával történik, és ők is fogadják el a végső változatot.

A bevezetés több lépcsőben történik, először kis változással, aztán fokozatosan valósul meg egészében. A bevezetés során is együttműködés és reflexió valósul meg. Végül bekerül a pedagógiai programba is.

Pauták a vitoriai iskolában

Báziscsoportok

A vitoriai iskolában az első ilyen innováció, pauta, amit megnéztünk, a „bázis csoport” volt. Minden osztályban hetente 30 percet állandó de vegyes csoportokban, havonta változó szerepekkel folyik a szociális kompetenciák fejlesztése. Zömében talán osztályfőnöki órákon. Az egyes életkorokban a kitűzött célok változnak (együttműködés, egymás segítése, személyes támogatás...)

Báziscsoport Vitorióban

Minden pautának an csapata, és meghatározott rendszerességgel találkoznak, dolgoznak rajta, ez beépül a munkarendjükbe.

Óvoda-iskola átmenet

Talán a leglátványosabb innováció, amit láttunk az úton. Abból indult ki, hogy a tanítónők szerettek volna az óvodához hasonlítani, nem az iskolai stresszt az óvodába vinni, hanem fordítva. Így az óvodában és az iskola első két évében is hasonlóak a keretek (Montessori módszerhez hasonló): a gyerekek a hét elején megkapják a feladatokat, amelyeken a héten dolgoznak. Maguk döntenek el, mikor min szeretnének dolgozni. Amikor valamivel készen vannak, felírják magukat a megfelelő listára. A pedagógusok segítik a tanulási folyamatot, de azt a gyerekek nagy mértékben maguk is kézben tartják, nagy felelősséget kapnak. Rákérdeztünk, és valóban megtanulnak írni-olvasni... Az itthoni viszonyokhoz hasonlóan itt is 25 diákra egy pedagógus jut egy időben, azaz nem úgy, mint egy hasonlóan működő magániskolában. A gyerekek nem padokban ülnek. Szék van annyi, ahány gyerek, pad nincsen.

Óvoda-iskola átmenet Vitorióban

Ez az innováció a Suma y sigue előtt indult már, de integrálták bele. Szintén külső szakmai segítséggel, alapos előkészítéssel jött létre, valósul meg, ez látszott a professionalitásán. Itt is láttuk azt, mint Katalóniában, hogy összenyitják a termeket, több osztály tanul együtt bizonyos órákon – két tanár két osztállyal jobb, mint 1-1- tanár 1-1 osztállyal...

Tudatos tanulás – mindfulness

Ez a modell segíti a tudatosabb jelenlétet, tanulást, nem helyettesíti, a spirituális intelligenciát. Abban segíti a diákokat, hogy abban, amit épp tesznek, legyenek teljesen jelen.

Iskola Tolosában

A 20 ezres városban működő piarista iskolában 44-en dolgoznak, 450 diák jár az iskolába.

A városban három iskola működik, egy állami, a másik félig magániskola. A piarista iskola 2003-ban csatlakozott 3 rend iskolájának egyesüléséhez, felosztották az iskolafokok szerint a három részt, a 12-18 évesek járnak a piarista részbe. Együtt kb. 100 diák, 120 pedagógus dolgozik bennük. A városban 8% a bevándorlók aránya, a vallásosság csökken. 2017 óta nincs szerzetes az iskolában. A 450 diákból 250 tagja a Kalazancius Mozgalomnak. A tanárok közül 25 tagja a Piarista Testvériségnek (3 csoport), további 10 a megosztott küldetés csoportjához tartozik.

Osztályterem Tolosa-ban

Az iskolában minden diáknak van számítógépe (negyediktől), a nagyobbak haza is viszik. Moodle a keretrendszer. Tankönyvek csak egyes tantárgyaknál, például idegen nyelvnél vannak. Az utolsó két évben egyáltalán nincsen.

Az iskolában erős a társadalmi részvételre ösztönzés, önkéntes programok.

Pauták Tolosában – [BIZI](#)

Átfogó pauta a talán SUMMEM-hez hasonlítható BIZI projekt. A diákok kooperatív rendszerben projektekben dolgoznak, tanulnak, sőt olyan termet alakítottak ki, ahol három osztály egy térben tud tanulni így. Itt is fontos, hogy a diákok felelőssé váljanak saját tanulásukért vagy nem tanulásukért. A

projektet helyi tanárok fejlesztették, külső kíséréssel, de saját kezdeményezésre. Két éve zajlik a program.

BIZI - projektoktatás Tolosa-ban

A diákoknak 30 órájuk van egy héten, ebből 13 BIZI. A katalán modellel ellentétben itt tantárgyakat egészében olvasztottak be a BIZI-be, azaz nem csak az órák egy részét: természettudományok, társadalomtudományok, vallás és osztályfőnöki. A projektekben a társas, sz értelmi, az érzelmi dimenziót és az önszabályozást veszik alapul. A foglalkozások elején fontos a mozgásos gyakorlat. Tankönyvek nincsenek, helyette portfólió van. A tanárszerep itt is a kísérés, keretadás. Kompetenciákat, szövegesen értékelnek. A projektek részei az előkészítés (kérdések), a kutatás, a végén az értékelés (nem minősítés). Egyéni, páros és csoportmunka is van benne. Először mindig az egyéni munka fontos.

Most ez a BIZI szakasz két évig tart, utána szervezési okokból más zajlik. A szülők, diákok nem mindig veszik könnyen a más tanárszerepet, de ezt nem tekintik bajnak. A diákok értékelése kompetenciák alapján zajlik, de év végén ezt jegybe is át kell fordítani.

Kortárs segítés

Egy másik Tolosa-i pauta a kortárs segítő rendszer a konfliktuskezelésre. Mediátorokat képeznek és problémamegoldó sarkok vannak az iskolában. Konfliktus esetén az erre felkészített diákok segítenek azok oldásában a tanult szabályok szerint. Minden osztályban van két közvetítő diák, és rendszeresen találkoznak és reflektálnak is.

Pamplona

Pamplona Navarra tartományban van, így itt például a 11-12., érettségire készítő iskolafokozat is kap állami támogatást akkor is, ha egyházi. Ebben a városban két piarista iskola van, az egyiket egy nővérközöségtől vették át a piaristák, ez inkább munkás környék. Az iskolákban a városi átlagnak megfelelő a bevándorlók aránya. Ebben az iskolában először a szülőkkel közösen alakították ki a kompetencia térképet, majd azóta három pautát vezettek be: kooperatív tanulás (óvodától kezdve), báziscsoportok (Vitoria-béli, itt havonta egy központi értékhez kapcsolódik, most pl. az empátiához)

és az értékelés módja, megfigyelésalapú értékelés. Ez utóbbi nem sikeres eddig, nem tudtak elszakadni a meglévő gyakorlattól kellőképpen.

Bázis csoport Pamplonában

A másik pamplonai piarista iskolában 2-18 éves korig tanulnak a diákok. Itt is a kompetenciaprofil megfogalmazásával kezdtek, jól haladtak. Aztán rájöttek, hogy bár az értékekben egyetértésre tudtak jutni, azok megvalósulását nem tudják jól mérni. Ezért olyan pautát kezdtek kidolgozni, ami a kompetenciákat méri. A diákprofil átalakította az értékelést, az pedig a munkamódot. Hisz ha mérjük a diákok kompetenciáit, akkor fel kell tennünk a kérdést, hogy vajon az adott kompetenciát fejlesztjük-e náluk. Ha például csak mintapéldákat oldatunk meg, a kreativitást aligha fejlesztjük. Minden tárgynál mást módon lehet pl. a kreativitást fejleszteni. Egy komplex mérőrendszert dolgoztak tehát ki alapos munkával. Fokozatosan vezették be tantárgyról tantárgyra. Ezt rendszeresen fejlesztik. Úgy tűnik, a családok elégedettek ezzel.

Mikulás Domonkos

Osztályterem Pamplonában